

Mr Srđan Lalić*

Nevena Perić, dipl. ek.**

Informacioni podsistem i organizaciona struktura računovodstva

Rezime

Polazeći od pretpostavke da menadžment poslovne organizacije, donošenje svojih poslovnih odluka, zasniva na informacijama koje mu dostavlja sektor računovodstva, predmet ovog rada je informacioni sistem računovodstva, u cilju dinamičnije i efikasnije prezentacije istinitih i pouzdanih finansijskih izvještaja.

U skladu s tim, u radu se navode i objašnjavaju računovodstveni informacioni sistem, modeli informacionog podsistema računovodstva i informacioni podsistem kao organizaciona struktura računovodstva.

Svrha računovodstvenog informacionog sistema je dinamična akumulacija podataka, tj. informacija koje će pomoći menadžmentu preduzeća da otkriju značajne mogućnosti (šanse) i probleme (prijetnje).

Ključne riječi: Menadžment informacioni sistem, računovodstvena informacija, znanje, sistem, informacioni sistem, računovodstveni informacioni sistem, računovodstvo, pogonsko računovodstvo, knjigovodstvo.

UVOD

Učestalost i dinamika promjena koje se ispoljavaju u današnjem savremenom poslovnom okruženju brojnije su i brže, čini se, nego u bilo kojem vijeku naše civilizacije. One su zahvatile sve sfere ljudske aktivnosti, uključujući knjigovodstvo i računovodstvo. Računovodstvo se danas definiše kao mjera obezbjeđenja adekvatnih informacija koja su sredstva za donošenje odluka o alokaciji resursa od strane menadžmenta preduzeća. U prethodnim periodima sva dokumentacija je bila na papiru, a sada taj posao obavlja računovodstveni softver. Od knjiženja u povezanim knjigama, bez dnevnika, ili sa njim, bez dokumentacije, ili sa njom, stigli smo u vrijeme kada značajni segmenti računovodstvene funkcije postaju virtualni. Naime, preduzeća u današnjem dinamičnom i turbulentnom okruženju imaju šanse da uspješno posluju, u iscrpljujućoj trci sa konkurencijom, samo ako poseduju dobro razrađene informacione sisteme u okviru kojih će funkcionisati sve poslovne funkcije. Informacioni sistem predstavlja podsistem ekonomskih subjekata, te induktivno, njegov cilj i njegovo funkcionisanje moraju da budu definisani tako da podržavaju i poboljšavaju funkcionisanje istih. Generalno svaki informacioni sistem ima zadatak da stvara informacije koje služe kao osnova za donošenje odluka vezanih za razne aspekte poslovanja. Računovodstveni informacioni sistem prikuplja i obrađuje podatke u cilju stvaranja preciznih informacija o proteklim i sadašnjim poslovnim događajima izraženim pomoću finansijskih pokazatelja. Računovodstveno, informacioni sistem je sistem bilješki koje poslovni sistem pravi i čuva sa svrhom održa-

vanja računovodstvenog sistema u preduzeću. On vrednuje, obrađuje i prenosi finansijske podatke o nekom preduzeću, uključujući kupovine, prodaje, izvještaje o visini zaliha, naplatama i isplatama i druge finansijske procese u preduzeću. Svrha računovodstvenog informacionog sistema je da se akumuliraju podaci, tj. informacije koje će pomoći menadžmentu preduzeća da otkriju značajne mogućnosti (šanse) i probleme (prijetnje).

1. RAČUNOVODSTVENI INFORMACIONI SISTEMI

S obzirom na to da je informacioni sistem, računovodstveni informacioni sistem mora da ima ciljni sistem. Trebalo bi da bude jasno da ciljni sistemi moraju da budu poslovne operacije u užem smislu. Drugi neračunovodstveni aspekti poslovnih operacija su pokriveni drugim informacionim sistemima kao što su informacioni sistem ljudskih resursa, menadžment informacioni sistem, sistem proizvodnje, sistem strateškog planiranja itd. Ciljni sistem u računovodstveno informacionom sistemu mora da ima veze sa računovodstvenim aspektima aktive i pasive u preduzeću, rezultatima poslovnih operacija koje rezultiraju prihodom i aspektom finansijskog izvještavanja. Informacioni sistem se razlikuje od drugih vrsta sistema po tome što je njegov cilj da bilježi i dokumentuje operacije nekog drugog sistema. Taj drugi sistem je ciljni sistem. Informacioni sistem ne može da postoji bez ciljnog sistema. Na primjer, aktivnosti informa-

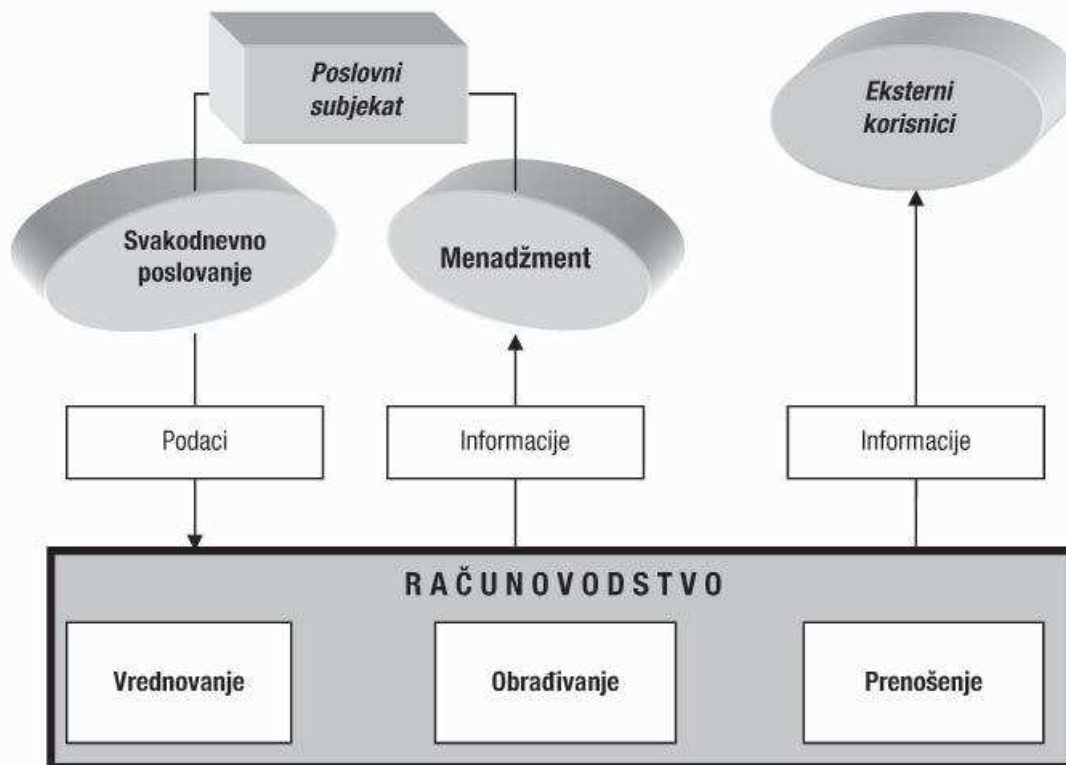
* Viši asistent Fakulteta poslovne ekonomije u Bijeljini Univerziteta u Istočnom Sarajevu, e-mail: srdjanl@telrad.net.

** Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske, e-mail: nevena.peric@gsr-rs.org

cionog sistema, ljudski resursi i operacije vezane za njih predstavljaju ciljni informacijski sistem ljudskih resursa itd. U nekom smislu svaki reaktivni sistem će imati podsistem koji se može smatrati informacijskim sistemom čiji je cilj da nadgleda i kontroliše takav reaktivni sistem. Sistem je set međuzavisnih komponenti (od kojih su neke same sistem) koje korektno mogu da postignu određene ciljeve.

Računovodstveni informacijski sistem je stalni dio svakodnevnih operacija u preduzeću. Svaka transakcija mora da bude obilježena kako bi se napravili finansijski izvještaji ili bilo koja vrsta nezvaničnog izvještaja koje menadžment može da koristi u svrhu analize poslovanja.

Slika 1. Računovodstvo kao informacijski sistem

Izvor: Gray i Needles, 2001., *Finansijsko računovodstvo*, Banja Luka, str 4.

Danas, računovodstveni informacijski sistem može da bude jednostavan a istovremeno i izuzetno kompleksan. Cijene ovog sistema mogu da variraju od posebno prilagođenih multinacionalnih sistema do standardnih paketa softvera koji su po vrlo pristupačnoj cijeni. Postoje mnoge prednosti i mane oba ova sistema. Posebno prilagođeni su usklađeni sa potrebama date poslovne organizacije i imaju interakciju sa drugim internim sistemima, kao i mogućnost implementacije specijalnih zaštitnih mjera.

Prednosti standardnog softvera su:

1. povoljna cijena,
2. trenutna dostupnost,
3. dokumentovan tok podataka,
4. dobra kompatibilnost sa eksternim sistemima,
5. i podrška proizvođača i prodavca.

Mane su:

1. nedostatak pojedinih specijalnih osobina i
2. rizik od toga da proizvođači neće uvažiti naše reklamacije.

Sve poslovne transakcije moraju biti snimljene u računovodstvenom sistemu. Menadžmentu su potrebne računovodstvene informacije kako bi donosili dobre poslovne odluke. S obzirom da računovodstvo ima zadatak da bilježi sve poslovne promjene u okviru jednog poslovnog subjekta, računovodstveni informacijski sistem mora da bude povezan sa svim drugim sistemima unutar datog subjekta. U povezanosti sa drugim podsistemima, računovodstveni informacijski

sistem prikuplja i obrađuje podatke, a zatim na osnovu njih može da vrši analize, kontrole, da automatski priprema finansijske izvještaje i da vrši finansijsko planiranje. Uvođenje informacijskih tehnologija najviše je unaprijedilo analizu, kontrolu i izvještavanje. Naime, ovo su dijelovi računovodstvenog posla koji pored preciznosti moraju da budu i blagovremeni, što podrazumijeva brzu i automatsku obradu podataka, a upravo to im pružaju moderne tehnologije. Dobar računovodstveni sistem dozvoljava korisniku da pregleda nezvanične izvještaje kao što su zastarjeli računi potraživanja ili izvještaji o stanju inventara. Ovi sistemi mogu da budu kreirani tako da daju informacije o onom obliku i u onom vremenskom roku koji odgovara svakom pojedinačnom korisniku. Svrha implementiranja računovodstvenog sistema jeste da se poboljša efikasnost. Ukoliko sistem nije takav, da štedi vrijeme i povećava tačnost, treba da se zamijeni.

Računovodstveni poslovi u okviru informacijskog sistema mogu se grupisati na¹:

1. kontni plan,
2. obrada finansijskih promjena,
3. kreiranje svih rekapitulacija,
4. knjiženje rekapitulacija,
5. kontrola između glavne knjige i analitičkih evidencija,
6. razni izvještaji.

Računovodstveni sistemi moraju da prate transakcije u sljedeća tri poslovna procesa:

¹ Dr Rade Stankić, Dr Branko Krsmanović, *Poslovna informatika sa praktikumom*, Fakultet spoljne trgovine Bijeljina, 2005. godina, str. 123.

1. narudžbenica – ulaz – prodaja,
2. izdavanje računa – prijem računa – obrada naloga iz blagajne,
3. kupovina – plaćanje (žirno i gotovinski).

Narudžbenica – ulaz – prodaja obuhvata podatke o prodaji a sistem snima te informacije. Ovaj proces počinje sa prijemom narudžbenice od kupca. Narudžbenica često inicira i prodaju na kredit. Nakon što se narudžbenica odobri, odjeljenje za prodaju mora da obavijesti skladište koja dobra da pripremi za isporuku i odjeljenje za otpremu dobara o destinaciji isporuke. Izdavanje računa – prijem računa – obrada naloga iz blagajne takođe dobija iste informacije. Skladište šalje dobra zajedno sa otpremnicom, odjeljenje za otpremu vrši otpremu dobara i šalje podatke o tome odjeljenju za prodaju i odjeljenju za izdavanje računa – prijem računa – obrada naloga iz blagajne, i tu se završava drugi ciklus poslovnog procesa.

Izdavanje računa – prijem računa – obrada naloga iz blagajne se nalazi u drugoj fazi poslovnog ciklusa. U ovoj fazi računi moraju biti pregledani da bi se obezbijedile redovne isplate. Kada odjeljenje za otpremu robe obavijesti odjeljenje za izdavanje računa – prijem računa – obrada naloga iz blagajne, to odjeljenje mora da kupcu izda i pošalje fakturu. Kupčev kreditni limit i vrijeme isplate se takođe pomoću programa nadgledaju.

Kupovina – plaćanje (žirno i gotovinski) je posljednja faza u poslovnom procesu i u cijelom procesu trošenja u okviru preduzeća. Zahtjeve za nabavke izdaje odjeljenje za kontrolu inventure i šalje je u odjeljenje za nabavku. Odjeljenje za nabavku pravi narudžbenu i šalje je dobavljaču. Prije toga treba prekontrolisati račune koji su dospjeli za plaćanje. Kada naručena dobra stignu zajedno sa računima skladište obavještava odjeljenje za nabavku. Zvanična faktura će stići poslije robe. Ukoliko se plaća gotovinski, blagajnik će napisati gotovinski ček i dati dobavljačima, a onda će uz račun zakačiti priznanicu o izdavanju sredstava.

Sve gorenavedene funkcije održava računovodstveni informacioni sistem. Sistemske veze potrebne za bilježenje ovih transakcija mogu da budu veoma kompleksne. Postoje glavni fajlovi iz kojih se stalno moraju pregledati informacije i postoji mnoštvo novih podataka koji se stalno unose u sistem i koje abdetuju glavni fajlovi. Na kraju procesa, sve mora da bude tačno složeno, tako da daje tačne i pregledne računovodstvene izvještaje.

2. MODELI INFORMACIONOG PODSISTEMA RAČUNOVODSTVA

U zavisnosti od potreba internih (menadžment, uprava, i dr.) i eksternih (banke, zajmodavci, dobavljači, i dr.) korisnika za adekvatnim informacijama, na osnovu kojih će donijeti poslovne odluke, preduzeće svoj računovodstveni informacioni sistem može da koncipira kroz:

1. model informacionog podsistema finansijskog računovodstva,
2. model informacionog podsistema poslovnog (pogonskog) računovodstva,
3. model informacionog podsistema upravljačkog računovodstva.

2.1. Model informacionog podsistema finansijskog računovodstva

Informacioni podsistem finansijskog računovodstva ima zadatak da prikuplja, obrađuje i putem finansijskih izvještaja dostavlja informacije za potrebe internih i eksternih korisnika. Samim tim, on korisnike obavještava o položaju preduzeća na određeni dan (bilans stanja) i o profitabilnosti (bilans uspjeha) i likvidnosti (izvještaj o toku gotovine) preduzeća. Ovaj model je prevashodno usmjeren

na generisanje seta poslovnih informacija za potrebe eksternih korisnika, dok su interni korisnici praktično sekundarni. Eksterni korisnici su primarni u odnosu na interne iz razloga što su ovi finansijski izvještaji namijenjeni za polaganje računa (na primjer, garantima, zajmodavcima, i sl.) i obračun poreskih opterećenja (na primjer, poreska uprava, finansijska inspekcija, i sl.).

Sistem rada je sljedeći: Podaci se nakon evidentiranja u dnevnik, automatski prenose u glavnu knjigu i sistematski razvrstavaju na sintetičke i analitičke račune, a odatle se salda glavne knjige prenose na adekvatne pozicije finansijskih izvještaja. Na ovaj način, korisnik može u svakom momentu da izvrši pregled sintetičke i analitičke evidencije, a računovodstvena funkcija štedi na vremenu, usljed jednoobraznog unošenja podataka, čime dobija više vremena da se bavi pitanjem interne računovodstvene kontrole i time poboljša kvalitet finansijskih izvještaja. Takođe, postoji automatska veza između samih finansijskih izvještaja, na primjer finansijski rezultat se iz bilansa uspjeha prebacuje automatski na odgovarajuće pozicije u bilans stanja, a pojedine pozicije bilansa stanja i uspjeha u izvještaj o toku gotovine, i to po aktivnostima novčanih tokova.

2.2. Model informacionog podsistema poslovnog (pogonskog) računovodstva

Za razliku od prethodnog modela koji je prvenstveno usmjeren na dostavljanje informacija za eksterne korisnike, cilj modela informacionog podsistema poslovnog računovodstva je prikupljanje, obrada i prenos informacija namijenjenih internim korisnicima računovodstvenih informacija, kao što su menadžment, uprava i drugi sektori u preduzeću.

Cilj je da se menadžmentu pruže što brojnije i složenije informacije da bi proces poslovnog odlučivanja bio efektivniji. Kod informacionog podsistema poslovnog računovodstva akcent se stavlja na proizvodnju i stvaranje novih učinaka, odnosno na aspekte produktivnosti, rentabilnosti i ekonomičnosti. To se obezbjeđuje kroz kontinuirano praćenje s jedne strane troškova, a s druge strane ostvarenih učinaka.

Vodi se posebna evidencija – poslovna evidencija koja obuhvata dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige. Softver vrši automatsko povezivanje sa evidencijom finansijskog računovodstva i prenosi podatke iz jedne u drugu evidenciju i obrnuto.

Informacioni podsistem poslovnog računovodstva obezbjeđuje korisnicima i pregled finansijskih rezultata po profitnim centrima i vrši alokaciju troškova na pojedine troškovne centre. Ovakva raspodjela - dodjeljivanje troškova pruža sistemu mogućnost automatizovane kalkulacije cijena koštanja.

2.3. Model informacionog podsistema upravljačkog računovodstva

Model informacionog podsistema upravljačkog računovodstva predstavlja kombinaciju prethodna dva modela. Danas, upravljanje preduzećem nezamislivo je bez upravljačkog informacionog sistema. Korisnici su, kao što ime kaže, upravljački sektor poslovnog sistema.

Sve informacije koje obuhvata ovaj sistem mogu se podijeliti na tri područja²:

1. informacije za potrebe strateškog planiranja,
2. informacije za potrebe kontrole upravljanja,
3. informacije za potrebe tekućeg poslovanja.

Softver bilježi, kako planirane tako i ostvarene vrijednosti, koje se svakodnevno ažuriraju i analiziraju. Planovi se posmatraju na dnevnom, sedmičnom, mjesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i

² J. Massic, *Essentials of Management*, PHI, 1987, str. 129

godišnjem nivou. Još jedna njegova specifična karakteristika jeste da se mogu unositi koeficijenti promjena cijena i kurseva valuta čime se automatski obračunavaju sve stare i nove transakcije po novim uslovima. Ovo je pogotovo bitno u koliko se posluje u nestabilnim tržišnim uslovima, kao što su naša.

3. INFORMACIONI PODSISTEM KAO ORGANIZACIONA STRUKTURA RAČUNOVODSTVA

Da bi se računovodstveni poslovi i zadaci obavljali ekonomično i racionalno, mora se uspostaviti adekvatna organizacija računovodstvene funkcije. Ekonomična računovodstvena funkcija je funkcija koja omogućava obavljanje svih računovodstvenih zadataka sa što je moguće manjim troškovima, a racionalna računovodstvena funkcija podrazumijeva funkciju koja ima skladan odnos sa drugim funkcijama u preduzeću i koja u sebi ima povoljnu kvantitativnu i kvalitativnu strukturu odjeljenja i radnih mjesta.

Organizacija računovodstvene funkcije zavisi od mnogih objektivnih preduslova, a to su³:

1. veličina preduzeća,
2. vrste djelatnosti,
3. tehnička opremljenost,
4. kvalifikaciona struktura radnika,
5. razvijenost tehnologije rada.

Razvoj savremene tehnologije i uvođenje računara u sve aspekte poslovanja znatno je ubrzalo sam poslovni ciklus, te je nastala potreba ubrzavanja tehnike bilježenja i obrade podataka vezanih za isti.

Sa ove vremenske tačke gledano informacione tehnologije su nezostavni dio računovodstvenog procesa. Svako usporavanje mehanizacije evidencije podataka imalo bi regresivne posljedice na poslovanje svakog pojedinog poslovnog subjekta koji funkcioniše u nestabilnom, brzom i tehnološki orijentisanom okruženju.

Prilikom svake organizacije računovodstvene funkcije i sagledavanja uloge informacionih tehnologija u njoj, neophodno je ukazati da svaka računovodstvena funkcija ima sljedeće osnovne grupe računovodstvenih poslova i zadataka, to jest računovodstvenih aktivnosti:

1. knjigovodstvo,
2. računovodstveno planiranje,
3. računovodstvena kontrola,
4. računovodstvena analiza,
5. računovodstveno izvještavanje.

3.1. Knjigovodstvo

Knjigovodstvo je aktivnost računovodstva čija je funkcija da na tri nivoa prati sva poslovna zbivanja u preduzeću. Ta tri nivoa su:

1. analitička evidencija,
2. sintetička evidencija,
3. bilans stanja i bilans uspjeha.

Tehnologija rada je sljedeća: na osnovu osnovnih analitičkih evidencija, sintetičko knjigovodstvo sastavlja glavnu knjigu. U okviru sintetičkog knjigovodstva bilježe se poslovne promjene na onim analitičkim kontima koja se iz praktičnih razloga ne vode u posebnim analitičkim evidencijama. Nakon zaključivanja posla sintetičkog knjigovodstva, sastavljaju se zbirni obračuni kao što su bilans stanja, bilans uspjeha i dodatni računovodstveni izvještaji (aneksi, izvještaj o promjeni kapitala, i sl.).

Prosječan softver za obradu računovodstvenih podataka sastoji se od automatskog knjiženja, dnevnika, analitičke kartice konta, glavne knjige, bruto bilansa, kontrolnih funkcija, zaključnog lista, završnog računa, pregleda po mjestu troška, pregleda po kontu i formiranja osnovnih finansijskih izvještaja.

Knjigovodstveni podaci koji se knjiže u softverski okvir mogu da sadrže sljedeće elemente:

- konto – knjigovodstveni račun na koji se knjiži,
- datum knjiženja – datum kada se provodi knjiženje,
- valuta knjiženja – datum za koji se provodi knjiženje,
- broj dokumenta – broj dokumenta koji se knjiži (na primjer: broj ulaznog ili izlaznog računa, broj kredita, broj izvoda, broj blagajničke uplatnice, i sl.),
- podračun – broj koji dodatno opisuje stranku vezanu za to knjiženje (na primjer: matični broj),
- PTC – profitni troškovni centar ili organizacijska jedinica u kojoj je knjiženje prevedeno,
- duguje – dugovni iznos knjiženja,
- potražuje – potražni iznos knjiženja,
- šifra valute – šifra valute za koju postoje iznosi knjiženja u valuti,
- duguje u valuti – iznos dugovnog prometa u stranoj valuti,
- potražuje u valuti – iznos potražnog prometa u stranoj valuti,
- broj dnevnika finansijskog poslovanja – broj pod kojim su podaci primjeni od poslovne jedinice ili poslani centrali.
- datum dnevnika – datum kada je formiran dnevnik finansijskog poslovanja,
- radnik – šifra osobe koja je provela knjiženje,
- datum rada – datum kada se knjiženje provodilo, i
- radno mjesto – na kome je provedeno knjiženje.

Podaci koje program knjiži kroz dnevnik poslovanja predstavljaju najniži analitički vid organizacije podataka. Na osnovu ovih podataka, program automatski vrši sve vrste analitičkih i sintetičkih pregleda (po kontu - analitika, grupi konta - sintetika, grupi računa, klasi, podračunu, organizacijskoj jedinici, datumu knjiženja, valuti knjiženja, vrsti dokumenata i sl.). Pored pregleda, program može formirati i dnevni promet koji predstavlja zbirnu vrijednost knjiženja za jedan konto od jedne organizacijske jedinice za jedan dan i istu valutu. Zatim, mogu se formirati i podaci koji prikazuju stanje određenog knjigovodstvenog računa na određeni dan sa prometom tog dana i oni se nazivaju dnevna stanja. Najviši oblik sintetičke i analitičke evidencije predstavlja unošenje podataka u glavnu knjigu. Glavna knjiga predstavlja stanje konta - knjigovodstvenog računa na određeni datum ili dugovni ili potražni promet s početnim stanjima za određeni period knjiženja. Osnovni analitički podaci se dobijaju knjiženjem ili učitavanjem dnevnika, a dnevni promet, dnevno stanje i glavnu knjigu formiramo aktiviranjem funkcija koji se u različitim programskim paketima nazivaju različitim imenima (na primjer: funkcija „ažuriranje dnevnog prometa“, „baze dnevnih stanja“, „ažuriranje glavne knjige po analitici“).

U slučaju da imamo više profitnih troškovnih centara podaci iz tih centara se šalju u centralu gdje se vrši automatsko učitavanje njihovih dnevnika na kraju svakog radnog dana.

3.2. Računovodstveno planiranje

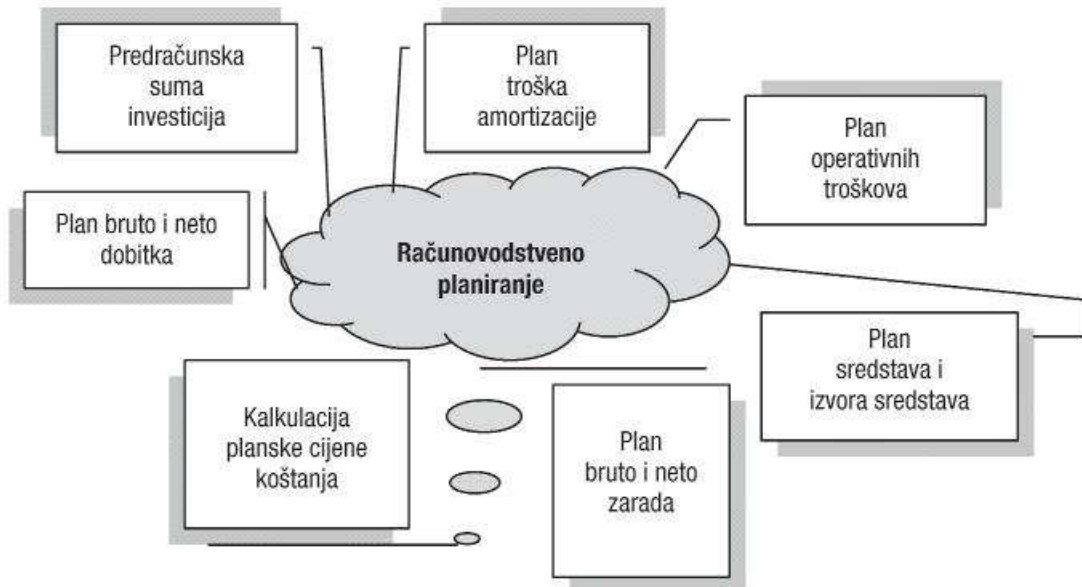
Kao što se vidi iz navedene šeme osnovni dijelovi računovodstvenog planiranja su:

1. plan sredstava i izvora sredstava,
2. plan bruto i neto zarada,
3. kalkulacija planske cijene koštanja,

³ Nevenka Žarkić-Joksimović, Vesna Bogojević-Arsić, *Računovodstvo*, Grafoslog, Beograd, 2004. str. 379.

4. plan bruto i neto dobitka,
5. predračunska suma investicija,
6. plan troška amortizacije,
7. plan operativnih troškova.

Slika 2. Računovodstveno planiranje

Svaki od ovih dijelova mogu biti organizovani kao posebni sektori planiranja. Cijeli proces planiranja mora da bude neposredno povezan sa drugim sektorima u okviru računovodstvene funkcije, kao i sa sektorima koji se bave planiranjem u drugim funkcijama preduzeća kao što su proizvodnja, nabavka, prodaja, finansije i sl.

Nakon što u saradnji sa svim navedenim funkcijama računovodstveno planiranje prikupi željene podatke, ona vrši njihovu obradu u smislu izrade planova na osnovu prethodnih informacija i poređenja ostvarenih vrijednosti sa planiranim. Pokazatelji koji se dobiju ovim putem služe za donošenje odluka upravljačkog sektora preduzeća. Te odluke mogu biti

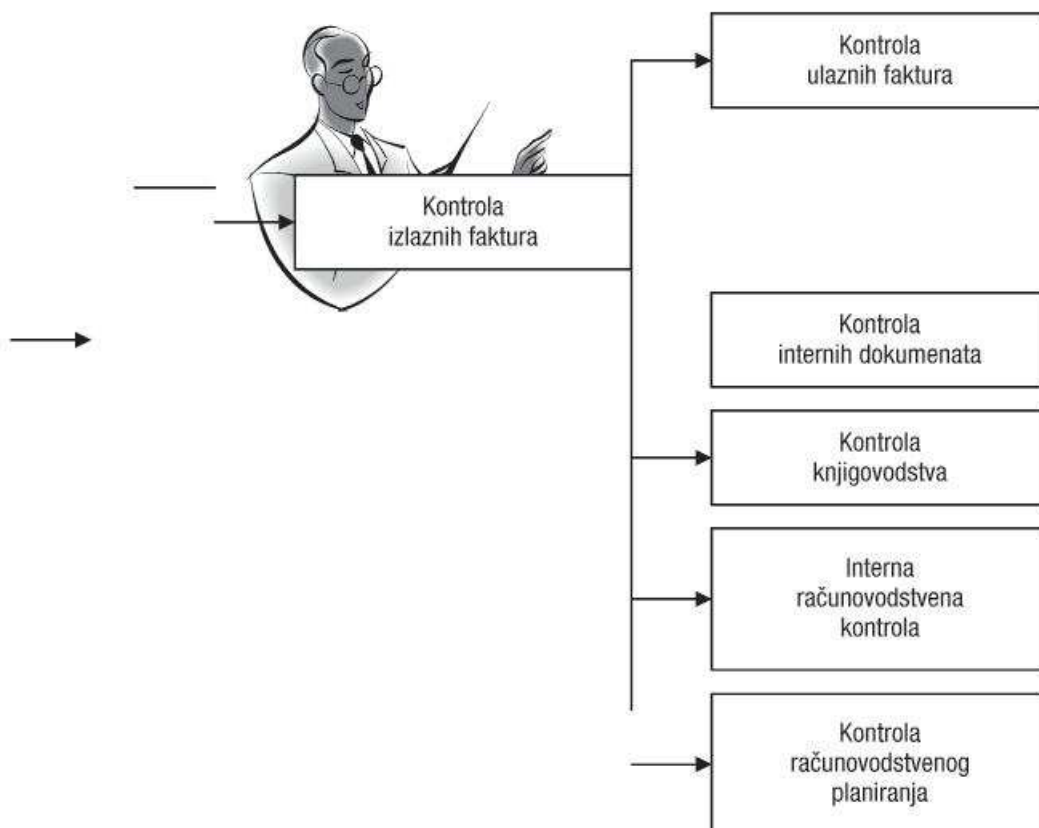
vezane za promjene asortimana proizvoda, promjene cijene proizvoda, promjene varijabilnih troškova, promjene fiksnih troškova i slično.

3.3. Računovodstvena kontrola

Računovodstvena kontrola predstavlja segment sveukupne kontrole poslovnog subjekta. Četiri ciljne grupe računovodstvene kontrole su:

1. ulazna dokumentacija,
2. računska kontrola izvršenih knjiženja i obračuna,
3. izlazni računovodstveni dokumenti, i
4. planirane računovodstvene veličine i pokazatelji, izvještaji i informacije.

Slika 3. Računovodstvena kontrola

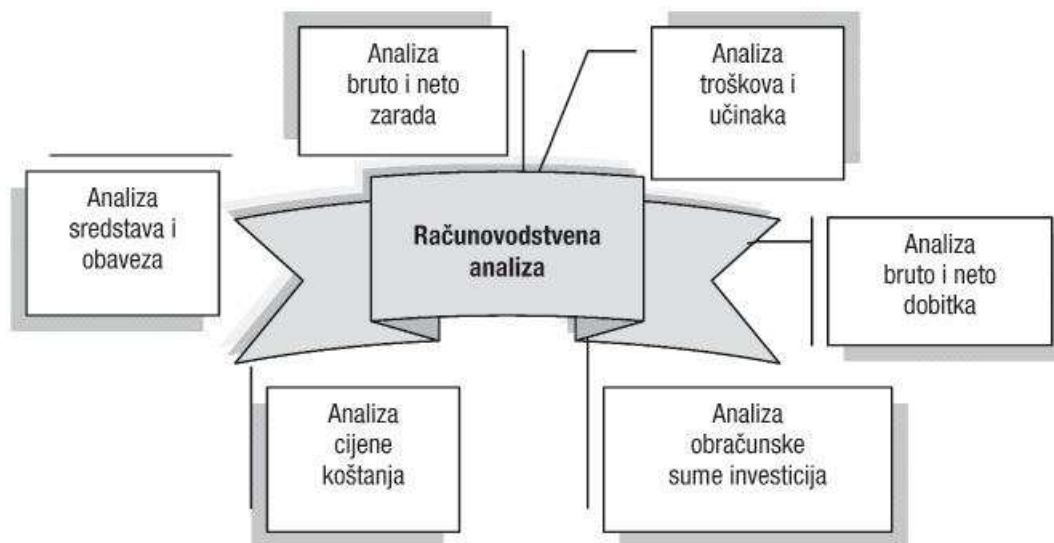
Računovodstveni programi imaju izuzetno veliku ulogu u procesu kontrolnih računovodstvenih funkcija. Jedan od osnovnih problema knjigovodstva je pronalaženje grešaka u knjiženju, problem istovremenosti knjiženja, problem integracije elemenata knjigovodstva i problem ažurnosti. Ovi se problemi rješavaju kroz kontrolne funkcije u knjigovodstvu ali sa pojavom informacionih tehnologija u računovodstvu obim posla na ovoj funkciji se znatno smanjio. To je obezbjeđeno automatizovanim prenosima knjiženja, automatskom analitikom i sintetikom, automatskim zbirovima, automatskim komparacijama podataka i slično. Sada se problem grešaka i kontrole sveo na prvobitno ručno unošenje transakcija u računar.

3.4. Računovodstvena analiza

Analogno sa funkcijom računovodstvene kontrole, funkcija računovodstvene analize je dio ukupne analize koja se sprovodi u preduzeću. Računovodstvena analiza radi sa podacima iz računovodstva i jedan od osnovnih predmeta analize je proces reprodukcije. Kao što je prikazano na dolje navedenoj šemi, računovodstvena analiza može da obuhvata sljedeće poslove:

1. Analiza troškova i učinaka,
2. Analiza bruto i neto dobitka,
3. Analiza obračunske sume investicija,
4. Analiza cijene koštanja,
5. Analiza sredstava i obaveza,
6. Analiza bruto i neto zarada.

Slika 4. Računovodstvena analiza

Računovodstvena analiza je postupak kojim se proučavanjem podataka iz različitih računovodstvenih predračuna i obračuna dobijaju konstruktivni prijedlozi i smjernice za poboljšanje rezultata poslovanja. To je niz aktivnosti analitičkog i komparativnog karaktera nad podacima i vrijednostima sadržanim u različitim izvještajima.

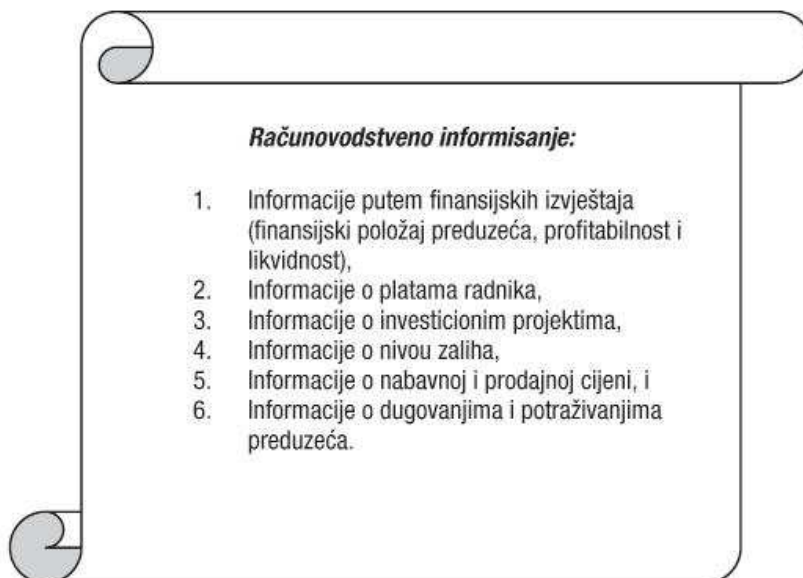
Ciljevi analize pored utvrđivanja manjkavosti procesa reprodukcije mogu da budu i utvrđivanje finansijskog stanja i djelotvornosti poslovnih subjekata, odstupanja planiranih od utvrđenih veličina, izračunavanje pokazatelja i predlaganje mjera za napređenje poslovanja. Za dobijanje ovih rezultata koriste se svi podaci s kojim raspolaže računovodstveni informacioni sistem. Ti podaci se u specijalnom dijelu softvera koji u sebi ima formule za izračunavanje

i analizu preobražavaju u tražene pokazatelje, a neki čak daju i pismene prijedloge sa riješenjima postojećih problema.

3.5. Računovodstveno izvještavanje (informisanje)

Završni dio računovodstvenog procesa je finansijsko izvještavanje. Tim izvještajima računovodstvo prezentuje stanje poslovanja preduzeća različitim korisnicima (druge poslovne funkcije, organi upravljanja, poslovni organi, društveni organi i drugi eksterni korisnici). Budući da od poslovnog rezultata zavisi buduće poslovanje i uspješnost preduzeća, sastavljanje i prezentovanje finansijskih izvještaja je veoma osjetljiva oblast. Kada se još uzme u obzir obaveznost javnog publikovanja finansijskih izvještaja, ozbiljnost i pravovremenost prezentovanja ovih informacija je još veća.

Slika 5. Računovodstveno izvještavanje

Računovodstveno informisanje i izvještavanje može da bude ukupno ili podijeljeno po segmentima (kao što je navedeno na slici 5). Koji god od ovih oblika posmatrali, njihova izrada je lakša uz upotrebu računovodstvenog softvera. Naime, radi se o automatskom slaganju i printanju skoro svih oblika računovodstvenih izvještaja po osnovu svakodnevno unošenih podataka u sistem.

ZAKLJUČAK

Razvoj informacionih tehnologija je došao na taj nivo da skoro nema sfere života u koju nisu uključeni njihovi elementi. Poseban doprinos izražen kroz efikasnost, ekonomičnost, rentabilnost informacione tehnologije dale su svim oblicima i formama poslovanja. Svaka poslovna funkcija u svim oblicima poslovnih subjekata je unaprijeđena implementiranjem odgovarajuće opreme i softverske aplikacije. Jedan od kvantitativno najobuhvatnijih sektora, kada se radi o obimu ručnog poslovanja je svakako računovodstveni sektor.

Računovodstveni proces obuhvata prikupljanje, obradu i prezentaciju podataka. Sve ove aktivnosti su danas informaciono obuhvaćene odgovarajućim programskim paketima koji automatski vrše evidentiranje, prenos, obračun, grupisanje, analizu, kontrolu, planove, odstupanja od planova i sastavljanje finansijskih izvještaja. Uvođenjem ovog vida rada u računovodstvu došlo je do mnogostrukih olakšica koje se pojavljuju u formi smanjenja obima posla, smanjenja procenta grešaka, povećanja ažurnosti podataka, bolje preglednosti i dinamičnosti. Ovo je podiglo cijeli računovodstveni sektor na dosta veći nivo i napravilo posao samog evidentiranja sekundarnih, a kreativni i smisleni dio računovodstvenog posla primarnim.

Ponuda različitih računovodstvenih programskih paketa je svaki danom sve veća i veća i sve inovativnija i inovativnija. Svakim danom očekuju se nova dostignuća u oblasti računovodstva koja će se morati prenijeti i na tehnologiju obrade podataka.

Summary

Assuming that the management of business organizations, making their business decisions based on information he delivers sector accounting, the subject of this paper is an information-based accounting system, to more dynamic and effective presentation of true and reliable financial statements.

Accordingly, the paper lists and explains accounting information system, information system models and accounting information subsystem as the organizational structure of accounting.

The purpose of accounting information system is a dynamic accumulation of data, ie. information that will help the management company to disclose significant opportunities (chances) and problems (threats).

Keywords: Management information system, accounting information, knowledge, system, information system, accounting information systems, accounting, Drive Accounting, Bookkeeping.

Keywords: Management information system, accounting information, knowledge, system, information system, accounting information systems, accounting, Drive Accounting, Bookkeeping.

LITERATURA

1. Vlade Miličević, 2003, *Strategijsko upravljačko računovodstvo*, Beograd.
2. Gray i Needles, 2001, *Finansijsko računovodstvo*, Opšti pristup, Banja Luka.
3. Milovan Stanišić, 2000, *Računovodstveni informacioni sistemi*, Beograd.
4. Nevenka Žarkić – Joksimović, Vesna Bogojević – Arsić, 2004, *Računovodstvo*, Beograd.
5. Phillip Kotler, 1997, *Upravljanje marketingom*, (deveto izdanje), Mate d.o.o. Zagreb.
6. Rade Stankić, Branko Krsmanović, 2005, *Poslovna informatika sa praktikumom*, FST – Bijeljina.
7. Rade Stankić, Branko Krsmanović, 2009, *Upravljački informacioni sistemi*, Fakultet spoljne trgovine, Bijeljina.
8. Romney Steinbart, 2003, *Accounting Information Systems*, 9&E, International Edition, Prentice Hall, New Jersey.
9. Turban, Mclean, Wetherbe, 2002, *Information technology for management edition*. Copyright John Wiley & Sons Inc.
10. Hasan Hanić, Stevica Krsmanović, 2001, *Upravljački informacioni sistemi*, Beograd.
11. Internet sajtovi:
www.linx-best.com
www.actedataonline.com
www.maryville.edu
[www.allany.edu/acc information-system](http://www.allany.edu/acc%20information-system)
www.answers.com
www.idlsystems.co.uk
www.pigseye.kennesaw.edu